

Kohtuasi C-683/23**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

14. november 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado de Primera Instancia n.º 19 de Barcelona (Barcelona esimese astme kohus nr 19, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. oktoober 2023

Hageja:

Encarna

Kostja:

Elías

Põhikohtuasja ese

Vastastikusel kokkuleppel lapse isikuhooldusõiguse määramise menetlus — Ühine vanema hooldusõigus — Sundtäitmise avaldus — Füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel — Menetluse raames isikuandmete töötlemise õiguspärasus — Väljastamine, mille aluseks ei ole andmesubjekti nõusolek ega liidu või liikmesriigi õigus

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus tõlgendamise küsimuses — ELTL 267 — Liikmesriigi praktika vastavus määrusele (EL) 2016/679 — Isikuandmete väljastamine, mille aluseks ei ole andmesubjekti nõusolek ega liidu või liikmesriigi õigus — Euroopa Liidu toimimise leping — Artikkel 16 lõige 1 — Isikuandmete kaitse — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artiklid 7, 8, 24, 47 ja 52 — Istanbuli konventsioon — Artikkel 48 lõige 1 — Euroopa inimõiguste konventsioon — Artikkel 8

Eelotsuse küsimused

1. Kas see, kui kohus ilma aluseta õigus- või haldusnormides väljastab perelepituse koordinaatorile poolte, laste ja teismeliste isikuandmed ning lubab juurdepääsu nende isikuandmetele (sh meditsiinilistele andmetele), mida töödeldakse kolmanda osapoole arhiivides, rikub Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 artikli 6 lõiget 4?

2. Kas juhul, kui kohus tohib väljastada poolte, laste ja teismeliste isikuandmed, rikub kohtu poolt nimetatud andmete väljastamine perelepituse koordinaatorile ELTL artikli 16 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 7 (era- ja perekonnaelu austamine), 8 (isikuandmete kaitse) ja 52 (õiguste ja põhimõtete ulatus ja tõlgendamine)?

3. Kas isikuandmete väljastamine perelepituse koordinaatorile nii, et selles osas ei kuulata eelnevalt ära last ega hinnata lapse parimaid huvisid, on kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikli 6 lõikega 4 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 24?

4. Kas asjaolu, et perelepituse koordinaatorile väljastatakse lapse andmed, et ta teeks otsuseid, mis mõjutavad vanema hooldusõiguse ja/või isikuhooldusõiguse ja/või külastamise korra teostamist, rikub Istanbuli konventsiooni artikli 48 lõiget 1, mis keelustab kohustusliku alternatiivse vaidluste lahendamise, koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 7 ja 24?

5. Kas juhul, kui kohus tohib väljastada poolte isikuandmed ja nimetatud väljastamise tulemusel tuleb perelepituse koordinaatori tasu tingimata maksta pooltel, sest selle perelepitaja on määranud kohus, isegi kui perele on määratud tasuta õigusabi, rikub see Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 (õigus tõhusale õiguskaitsevahendile)?

Viidatud rahvusvahelised ja liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 (edaspidi „määrus 2016/679“) artikli 6 lõige 4

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklid 7, 8, 24, 47 ja 52.

Euroopa inimõiguste konventsiooni artikkel 8

Istanbuli konventsiooni artikli 48 lõige 1

ÜRO Lapse Õiguste Komitee 2013. aasta üldised märkused nr 14

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

5. detsembri 2018. aasta konstitutsiooniline seadus 3/2018 isikuandmete kaitse ja digitaalsete õiguste tagamise kohta (Ley Orgánica 3/2018 de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales; edaspidi „konstitutsiooniline seadus 3/2018”), artikkel 8

Kohtusüsteemi käsitleva konstitutsiooniline seadus (Ley Orgánica del Poder Judicial), artikkel 236d

Põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja menetluse kokkuvõte

- 1 Encarna ja Elías olid alates 2017. aasta keskpaigast kuni 2019. aasta novembrini partnerlussuhtes. Neil sündis 2017. aastal tütar María.
- 2 Pärast lahkuminekut otsustas Juzgado de Primera Instancia n.º 19 de Barcelona (Barcelona esimese astme kohus nr 19, Hispaania) 16. juunil 2020 määrata vanema hooldusõiguse mõlemale vanemale ühise vanema hooldusõigusena ja isikuhooldusõiguse Encarnale.
- 3 28. juunil 2020 muutis Juzgado de Instrucción n.º 1 de Tremp (Trempi eeluurimiskohus nr 1, Hispaania) eeluurimise raames, mis käsitles María tapmiskatset, lapse isikuhooldusõiguse korda, mis määrati Elíasele, ning seadis Encarnale lähenemiskeelu Elíasele ja nende ühisele tütrele lähenemiseks ja mõlemaga suhtlemiseks.
- 4 30. aprillil 2021 tegi Juzgado de Primera Instancia n.º 19 de Barcelona (Barcelona esimese astme kohus nr 19) otsuse, milles kinnitas Encarna ja Elíase ühise kokkuleppe põhjal paika pandud María isikuhooldusõiguse korra ning jättis kehtima Juzgado de Instrucción n.º 1 de Tremp (Trempi eeluurimiskohus nr 1) seatud lähenemiskeelu.
- 5 20. märtsil 2023 esitas Encarna Juzgado de Primera Instancia n.º 19 de Barcelonale (Barcelona esimese astme kohus nr 19) avalduse 30. aprilli 2021. aasta kohtuotsuse sundtäitmiseks Elíase suhtes, kuna leidis, et Elías ei täida kohtuotsuse tingimusi. Elías esitas Encarna esitatud sundtäitmise avalduse kohta vastuväite, mille Encarna on vaidlustanud. Lisaks palus Encarna kohtult, et kohus määraks viivitamata perelepituse koordinaatori, et tegeleda tema ja Elíase vahelise suhtega ja see taastada.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Elías on Encarna esitatud perelepituse koordinaatori määramise taotlusele vastu, väites, et see ei ole asjakohane ning et kui kohus määraks lepitaja, rikuks see tema kaitseõigusi ja haavaks tema põhiõigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

- 7 Encarna väidab, et vanemate vahel on konflikt, mis mõjutab mõlema vanema suhet lapsega. Encarna suhe Mariága piirdub kohtumispaigas korraldatud külastustega, mistõttu on tal võimalik saada teavet tütre kohta ainult Elíase kaudu, kellele on määratud isikuhooldusõigus. Elías aga ei suhtle Encarnaga, teeb ühepoolseid otsuseid ning varjab Mariá kohta käivat meditsiinilist ja igapäevast teavet, kuigi vanema hooldusõigus on ühine.
- 8 Ministerio Fiscal (prokuratuur) leiab, et kohtu poolt perelepituse koordinaatori määramine on asjakohane, et lihtsustada Mariá vanemate vahelisi suhteid. Lisaks ei pea Ministerio Fiscal (prokuratuur) teise eelotsuse küsimuse esitamist vajalikuks.

Eelotsusetaotluse põhjenduste kokkuvõte

- 9 Perelepituse koordinaatori rolli ei reguleerita ei Kataloonia õiguses ega ka üldises Hispaania õiguses. Mõnes perekonnaasjade kohtus otsustatakse perelepituse koordinaatori poole pöördumise kasuks, kui vanema hooldusõiguse, isikuhooldusõiguse või vanemate külastuskorra osas on konflikte. Juhul, kui vanemate vahel või lapse vastu on esinenud vägivalda, määravad kohtud mõnikord perelepituse koordinaatori sekkumise nii, et pooli ega last ei kuulata ära ning ei ole võimalik nõuda perelepituse koordinaatori taandamist ega olla tema määramise vastu.
- 10 Kui perelepituse koordinaator on ametisse nimetatud, tegutseb ta kohtu käsul, kuid puuduvad seda tegevust toetavad õigus- või haldusnormid ning pooltelt ei pea selleks nõusolekut saama ja last ei tule selles osas ära kuulata. Perelepituse koordinaatori teenuste kulud katavad vanemad, seda kaasa arvatud juhul, kui neile on määratud tasuta õigusabi.
- 11 Kui kasutatakse perelepituse koordinaatorit, määrab kohus ta tavaliselt ametisse pärast otsuse tegemist. Seda rolli täidab tavaliselt mõni psühholoogiat, lepitust või sotsiaaltööd õppinud inimene, kes ei tööta kohtus. Tema ülesanne on tutvuda perekonna olukorraga ja kohandada otsuses sätestatud isikuhooldusõiguse, külastamise või vanema hooldusõiguse korra täitmise viisi, milleks tal on õigus teha otsuseid, mis mõjutavad lapse pereelu.
- 12 Perelepituse koordinaatoril on oma ülesannete täitmiseks juurdepääs isikutuvastusandmetele, mille perekond on kohtule perekonnaasja menetluseks andnud. Samuti on tal õigus pääseda muu hulgas juurde lapse meditsiinilistele andmetele ja kooliandmetele ning pöörduda organite, institutsioonide, raviasutuste, koolide ja muude asutuste poole, et pääseda ligi kõigile leibkonna ja laiendatud perekonna andmetele, mida ta peab vajalikuks, kaasa arvatud konfidentsiaalsetele andmetele nagu meditsiinilised andmed.
- 13 Konstitutsioonilises seaduses 3/2018 on sätestatud võimalus väljastada isikuandmeid, et täita üleandja ja omandaja õiguspäraste ülesannetega otseselt seotud eesmärged, kui selleks on antud nõusolek ja väljastamine on seadusega

lubatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on nii perelepituse koordinaatori sekkumine kui ka poolte ja laste andmete väljastamine õiguslikult küsitavad, kuna need ei põhine andmesubjektide nõusolekul ega ole seadusega lubatud. Kohus leiab seetõttu, et selline praktika võib minna vastuollu isikuandmete kaitse põhiõigusega, mis on sätestatud määruse 2016/679 artikli 6 lõikes 4, tõlgendatuna harta artiklitest 7, 8, 47 ja 52 lähtudes.

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et andmete väljastamine perelepituse koordinaatorile nii, et selle juures ei hinnata lapse parimaid huvisid ega kuulata teda eelnevalt ära, võib rikkuda määruse 2016/679 artikli 6 lõiget 4 koostoimes harta artikliga 24.
- 15 Lisaks võib nimetatud andmete väljastamine vanemate vahelise või lapse vastu suunatud vägivalda esinemise korral olla vastuolus Istanbuli konventsiooni artikli 48 lõikega 1, mis keelustab kohustusliku alternatiivse vaidluste lahendamise, kui seda tõlgendada harta artiklitest 7 ja 24 lähtudes.
- 16 Lõpetuseks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et asjaolu, et kohtu määratud perelepituse koordinaatori tasu maksavad vanemad, kaasa arvatud juhul, kui neile on määratud tasuta õigusabi, võib rikkuda harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

TÖÖDOKUMENT